

POSTANOWIENIE SĄDU PIERWSZEJ INSTANCJI
(piąta izba w składzie powiększonym)

z dnia 28 czerwca 2004 r. *

W sprawie T-342/99 DEP

Airtours plc, reprezentowany przez M. Nicholsona, solicitor, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Wspólnot Europejskich, reprezentowanej przez R. Lyala, działającego w charakterze pełnomocnika, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

mającej za przedmiot wnioszek o ustalenie kosztów sądowych podlegających zwrotowi przez Komisję na rzecz Airtours plc na skutek wyroku Sądu Pierwszej Instancji z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie T-342/99 Airtours przeciwko Komisji, Rec. str. II-2585,

* Język postępowania: angielski.

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
(piąta izba w składzie powiększonym),

w składzie: P. Lindh, prezes, R. García-Valdecasas, J. D. Cooke, P. Mengozzi oraz
E. Martins Ribeiro, sędziowie,

sekretarz: H. Jung,

wydaje następujące

Postanowienie

Okoliczności faktyczne, przebieg postępowania i żądania stron

- ¹ Pismem zarejestrowanym w sekretariacie Sądu w dniu 2 grudnia 1999 r. Airtours plc (występujący obecnie pod nazwą My Travel Group plc) wniósł skargę o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji z dnia 22 września 1999 r. stwierdzającej niezgodność koncentracji ze wspólnym rynkiem oraz Porozumieniem o Europejskim Obszarze Gospodarczym (sprawa IV/M.1524 — Airtours/First Choice, zwanej dalej „decyzją”), opublikowanej pod numerem 2000/276/WE (Dz.U. 2000, L 93, str. 1).

- 2 Wyrokiem z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie T-342/99 Airtours przeciwko Komisji, Rec. str. II-2585 (zwanym dalej „wyrokiem w sprawie Airtours”), Sąd stwierdził nieważność decyzji i obciążył Komisję kosztami postępowania.
- 3 Pismem z dnia 10 września 2002 r. skarżący zażądał od Komisji zwrotu kwoty 1 464 441,55 funtów szterlingów (GBP) tytułem honorariów zapłaconych doradcom oraz pozostałych kosztów, innych niż podatek od wartości dodanej (zwany dalej „podatkiem VAT”), powiększonej o kwotę 253 543,47 GBP tytułem podatku VAT, co daje łącznie 1 717 985,02 GBP.
- 4 Pismem z dnia 14 października 2002 r. Komisja oddaliła ten wniosek, uzasadniając, że był on nieuzasadniony, oraz złożyła propozycję zwrotu kwoty 130 000 GBP tytułem kosztów poniesionych przez Airtours.
- 5 Pismem z dnia 30 stycznia 2003 r. skarżący przedstawił Komisji powody, dla których kwoty, o które wnioskował, były według niego uzasadnione, oraz odrzucił propozycję zapłaty kwoty 130 000 GBP.
- 6 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 4 lutego 2003 r. skarżący złożył wniosek o ustalenie kosztów, w którym wniósł do Sądu o określenie na podstawie art. 92 regulaminu Sądu łącznych kosztów podlegających zwrotowi na kwotę 1 464 441,55 GBP z tytułu honorariów oraz pozostałych kosztów, innych niż podatek od wartości dodanej (podatek VAT), powiększoną o 253 543,47 GBP tytułem podatku VAT, co daje łącznie 1 717 985,02 GBP.

- 7 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 18 marca 2003 r. Komisja przedstawiła swoje uwagi i wniosła do Sądu o określenie łącznych kosztów podlegających zwrotowi, w tym kosztów postępowania w niniejszej instancji, na kwotę 170 000 GBP.

Co do prawa

- 8 Na poparcie wniosku o ustalenie kosztów skarżący podnosi w istocie argumenty dwojakiego rodzaju. W pierwszej kolejności podnosi, że przez analogię z angielskimi przepisami procesowymi ma prawo do ustalenia kosztów w pełnej wysokości. W drugiej kolejności twierdzi, że wnioskowana kwota odpowiada kryteriom ustalonym w orzecznictwie w dziedzinie kosztów podlegających zwrotowi i obejmuje koszty, które musiały zostać poniesione w rozpatrywanej sprawie.

A — W przedmiocie prawa do ustalenia kosztów w pełnej wysokości

Argumenty stron

- 9 Skarżący podnosi, że przysługuje mu prawo do ustalenia kosztów w pełnej wysokości. Ocenia, że przy określaniu wysokości kosztów podlegających zwrotowi winno się brać pod uwagę surowość krytyki, której Sąd poddał decyzję (wyrok w sprawie Airtours, pkt 294). Podkreśla również, że określenie tej kwoty winno mieć na uwadze konieczność skutecznej kontroli judykacyjnej decyzji, w szczególności w zakresie kontroli koncentracji, oraz powołuje się w tym zakresie na komunikat prasowy Komisji wydany po ogłoszeniu wyroku w sprawie Airtours, liczne artykuły, które ukazały się w prasie, jak również sprawozdanie opublikowane w dniu 23 lipca 2002 r. przez komisję do spraw Unii Europejskiej brytyjskiej Izby Lordów.

- 10 Skarżący twierdzi, że przez analogię z angielskimi przepisami procesowymi ma prawo do zwrotu na zasadzie odszkodowania. Wszystkie koszty spowodowane przez wniesienie skargi winny, jego zdaniem, zostać mu zwrócone, chyba że ich wysokość była nieuzasadniona lub zostały poniesione niezasadnie. W istocie jego zdaniem, gdyby było inaczej, to przyczyniałoby się to do odwodzenia podmiotu od wnoszenia skargi lub skłoniłoby taki podmiot do unikania ponoszenia zbyt dużych kosztów, co skutkowałoby tym, że Sąd nie uzyskałby wszystkich informacji faktycznych, ekonomicznych i prawnych w stopniu umożliwiającym mu przeprowadzenie kontroli w odpowiedni sposób.
- 11 Komisja twierdzi, że orzecznictwo nie przewiduje możliwości powiększenia kosztów tytułem sankcji wobec strony przegrywającej.

Ocena Sądu

- 12 Zgodnie z art. 92 § 1 regulaminu Sądu:

„W razie sporu dotyczącego kosztów podlegających zwrotowi Sąd, na wniosek zainteresowanej strony i po wysłuchaniu uwag strony przeciwnej, wydaje postanowienie niepodlegające zaskarżeniu”.

- 13 Zgodnie z art. 91 lit. b) regulaminu Sądu do kosztów podlegających zwrotowi zalicza się „wydatki niezbędne poczynione przez strony w związku z postępowaniem, w szczególności koszty podróży i pobytu, a także wynagrodzenia pełnomocników, doradców oraz adwokatów lub radców prawnych”. Z przepisu tego wynika, że koszty podlegające zwrotowi ograniczają się, po pierwsze, do tych, które zostały poniesione

w związku z postępowaniem przed Sądem, a po drugie, do tych, które były w tym celu niezbędne (postanowienia Sądu z dnia 24 stycznia 2002 r. w sprawie T-38/95 DEP Groupe Originy przeciwko Komisji, Rec. str. II-217, pkt 28 oraz z dnia 6 marca 2003 r. w sprawach połączonych T-226/00 DEP oraz T-227/00 DEP Nan Ya Plastics i Far Eastern Textiles przeciwko Radzie, Rec. str. II-685, pkt 33).

- 14 Zgodnie z tymi zasadami wysokość kosztów podlegających zwrotowi nie może przekroczyć wysokości niezbędnych wydatków, które zostały poniesione przez skarżącego w związku z postępowaniem przed Sądem. Skarżący nie może więc powoływać się na treść wyroku w sprawie Airtours, stanowisko Komisji, czy też brytyjskiej Izby Lordów zajęte w następstwie tego wyroku, albo bardziej ogólnie — na konieczność przeprowadzenia skutecznej kontroli sądowej, aby uzyskać zwrot większy niż ten, do którego miałyby prawo na podstawie art. 91 lit. b) regulaminu Sądu.
- 15 Ponadto należy stwierdzić, że zasady odnoszące się do ustalania kosztów postępowania podlegających zwrotowi są określone w regulaminie Sądu i nie mogą być wywodzone ze stosowania przez analogię angielskiego prawa procesowego wskazanego przez skarżącego.
- 16 Zatem to na podstawie art. 91 lit. b) regulaminu Sądu winna zostać dokonana ocena wysokości kosztów podlegających zwrotowi w rozpatrywanej sprawie.

B — W przedmiocie określania kwoty podlegającej zwrotowi

- 17 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem sąd wspólnotowy nie jest uprawniony do ustalania wysokości honorariów należnych od stron na rzecz ich własnych adwokatów, ale może określić kwotę, do wysokości której wynagrodzenia te będą mogły zostać odzyskane od strony obciążonej kosztami postępowania. Orzekając

w przedmiocie wniosku o ustalenie kosztów postępowania, Sąd nie bierze pod uwagę ani krajowej taryfy określającej honoraria adwokatów, ani ewentualnej umowy zawartej w tym zakresie między zainteresowaną stroną, a jej pełnomocnikami lub doradcami (postanowienia Sądu z dnia 8 listopada 1996 r. w sprawie T-120/89 DEP Stahlwerke Peine-Salzgitter przeciwko Komisji, Rec. str. II-1547, pkt 27 oraz z dnia 10 stycznia 2002 r. w sprawie T-80/97 DEP Starway przeciwko Radzie, Rec. str. II-1, pkt 26).

- 18 Z utrwalonego orzecznictwa wynika również, że w braku przepisów wspólnotowych o charakterze taryfowym Sąd winien dokonać swobodnej oceny danych zebranych w sprawie, mając na uwadze przedmiot i charakter sporu, jego znaczenie dla prawa wspólnotowego, jak również stopień trudności sprawy, nakład pracy, jakiego wymagało postępowanie sporne od uczestniczących w nim pełnomocników lub doradców skarżącego oraz interesy ekonomiczne, jakie strony miały w tym sporze (postanowienie prezesa trzeciej izby Trybunału z dnia 26 listopada 1985 r. w sprawie 318/82 DEP Leeuwarder Papierwarenfabriek przeciwko Komisji, Rec. str. 3727, pkt 3 oraz ww. postanowienie w sprawie Starway przeciwko Radzie, pkt 27).

1. Co do przedmiotu oraz charakteru sporu, jego znaczenia dla prawa wspólnotowego, jak również stopnia trudności sprawy

Argumenty stron

- 19 Skarżący podnosi, że przedmiot oraz natura niniejszego sporu obejmują nowe i złożone zagadnienia ekonomiczne i prawne, co obrazuje rozmiar decyzji, skargi oraz wyroku. Podkreśla on również, że wyrok w sprawie Airtours miał istotny wpływ na dziedzinę kontroli koncentracji zarówno z punktu widzenia definicji pojęcia zbiorowej pozycji dominującej, jak i z punktu widzenia skuteczności kontroli judykacyjnej, co wynika z licznych artykułów prasowych i wypowiedzi doktryny, które zostały opublikowane po wydaniu tego wyroku. Skarżący wskazuje

w szczególności, że Sąd nie ograniczył się do mechanicznego powtórzenia badania określonego w wyroku Sądu z dnia 25 marca 1999 r. w sprawie T-102/96 Gencor przeciwko Komisji, Rec. str. II-753, lecz skorzystał z danych zebranych w rozpatrywanej sprawie celem opracowania i wyjaśnienia kryteriów, według których winna być badana zbiorowa pozycja dominująca, w szczególności w odniesieniu do kwestii, czy Komisja może zabronić koncentracji, gdy badany rynek jest oligopolistyczny, lecz nie ma na nim zmony.

- 20 Komisja przyznaje, że spór obejmował liczne kwestie faktyczne i prawne. Tym niemniej nie uważa, by sprawa miała decydujący wpływ na rozwój prawa wspólnotowego. Komisja uważa, że jeśli chodzi o definicję zbiorowej pozycji dominującej, to zasadnicze elementy tego pojęcia zostały już przeanalizowane w cytowanym powyżej wyroku w sprawie Gencor przeciwko Komisji oraz szeroko omówione w podstawowych dziełach prawniczych. Skarżący nie mógł, jej zdaniem, twierdzić, że zawrócił Komisję „na właściwą drogę” takiego orzecznictwa po tym, jak usiłowała zastosować nowe kryteria w decyzji, ponieważ takie twierdzenie opiera się na błędnej i tendencyjnej interpretacji decyzji. Komisja przyznaje jednak, że istniał spór w przedmiocie charakteru mechanizmu retorsji, kwestii relatywnie mało istotnej. Jeśli chodzi o skuteczność kontroli judykacyjnej, to Komisja nie rozumie, w jakim sensie niniejsza sprawa ma szczególne znaczenie, skoro przeprowadzone przez Sąd szczegółowe badania odpowiada temu, co ma miejsce w ramach każdego postępowania. Ponadto Komisja podnosi, że nawet jeśli analiza takiej sprawy wymaga znaczącego nakładu pracy, to wnioskowana przez skarżącego kwota kosztów wydaje się w każdym razie znacznie zawyżona.

Ocena Sądu

- 21 Należy przede wszystkim stwierdzić, że skarga dotyczyła stosowania rozporządzenia Rady (EWG) nr 4064/89 z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw (Dz.U. L 395, str. 1, sprostowanego w Dz.U. L 257 z 1990 r., str. 13), a konkretnie decyzji Komisji wydanej po zakończeniu pogłębionej procedury badawczej, stwierdzającej niezgodność ze wspólnym rynkiem zgłoszonego przez skarżącego projektu przejęcia. Ponadto poza trudnościami właściwymi dla materii

kontroli koncentracji, która wymaga prognostycznej analizy rynku odniesienia, decyzja miała tę szczególną cechę, że zabraniała wykonania planowanej operacji z uwagi na to, że spowodowałoby ono uzyskanie zbiorowej pozycji dominującej, co z kolei wymaga przeprowadzenia pogłębionego badania skutków takiej operacji dla konkurencji.

22 Należy wreszcie podkreślić, że mimo iż pojęcie zbiorowej pozycji dominującej w ramach rozporządzenia nr 4064/89 stanowiło już przedmiot dwóch wyroków Trybunału i Sądu (wyrok Trybunału z dnia 31 marca 1998 r. w sprawach połączonych C-68/94 i C-30/95 France i in. przeciwko Komisji, zwany dalej „wyrokiem w sprawie Kali & Salz”, Rec. str. I-1375 oraz ww. wyrok Sądu w sprawie Gencor przeciwko Komisji), to jego zdefiniowanie oraz jego stosowanie jest nadal kwestią delikatną.

23 Ponadto w niniejszej sprawie pojawiły się nowe elementy dotyczące definicji oraz charakterystyki zbiorowej pozycji dominującej, która nie jest zdefiniowana w znajdujących zastosowanie przepisach, istnienia cichej zмовы między członkami dominującego oligopolu, konieczności zidentyfikowania czynników zniechęcających dla zapewnienia wewnętrznej spójności takiego oligopolu oraz — bardziej już ogólnie — stopnia udowodnienia, jakiego wymaga się od Komisji, kiedy zamierza ona zakazać dokonania koncentracji ze względu na to, że spowoduje ona uzyskanie zbiorowej pozycji dominującej, co z kolei skutkować będzie znaczącym naruszeniem konkurencji w ramach wspólnego rynku. Należy tu stwierdzić, że w odróżnieniu od sytuacji, która doprowadziła do wydania ww. wyroku w sprawie Gencor i która dotyczyła utworzenia duopolu na rynku platyny, a więc surowca, którym obrót odbywa się na całym świecie, rozpatrywana sprawa dotyczyła utworzenia oligopolu w wyniku zniknięcia z rynku usług sezonowych jednego z czterech dużych brytyjskich biur podróży. Zastosowanie pojęcia zbiorowej pozycji dominującej w niniejszej sprawie było zatem kwestią bardziej delikatną.

24 W związku z tym należy stwierdzić, że rozpatrywana sprawa istotna była dla wspólnotowego prawa konkurencji, obejmowała liczne i złożone kwestie ekonomiczne oraz prawne, które musiały zostać zbadane przez doradców skarżącego w ramach skargi o stwierdzenie nieważności.

2. *W przedmiocie interesów ekonomicznych, jakie strony miały w sporze*

Argumenty stron

- 25 Skarżący podkreśla, że wartość przejęcia First Choice przez Airtours została oceniona na około 850 milionów GBP, co jest równoznaczne ze znaczącym interesem ekonomicznym, oraz że transakcja ta nie mogła zostać zrealizowana z powodu wydania decyzji. Skarżący podnosi również, że został pozbawiony możliwości osiągnięcia wzrostu i poczynienia oszczędności oraz wykorzystania efektu synergii wynikającego z zamierzonego połączenia. Ponadto twierdzi, że nie mógł uczestniczyć w konsolidacji przemysłu turystycznego, która miała następnie miejsce.
- 26 Komisja przyznaje, że skarżący utracił taką szansę. Podnosi jednakże, że jego interes finansowy jest trudny do oceny ze względu na okoliczność, iż było mało prawdopodobne, by Airtours był w stanie przejąć First Choice po wyroku Sądu. Interes finansowy skarżącego wyrażał się, jej zdaniem, przede wszystkim w zdefiniowaniu pozycji w aspekcie przyszłych transakcji. W tym zakresie decyzja nie skutkowałą wykluczeniem Airtours z ostatecznej konsolidacji rynku, jako że przyjęła ona formę transgranicznego połączenia (sprawy COMP/M.2002 — Preussag/Thomson oraz COMP/M.2228 — C&N/Thomas Cook) i nic nie przeszkadzało skarżącemu, by zrealizować taką operację.

Ocena Sądu

- 27 Należy stwierdzić, że decyzja przeszkodziła w przejęciu przedsiębiorstwa, którego wartość oceniana była na 850 milionów GBP. W związku z tym należy uznać, bez potrzeby przeprowadzania oceny zmian na rynku odniesienia po wydaniu decyzji, że skarżący miał w rozstrzygnięciu rozpatrywanej sprawy istotny interes ekonomiczny.

3. *W przedmiocie nakładu pracy, jakiego postępowanie sporne przysporzyło doradcom skarżącemu*

a) Rozważania ogólne

28 Na wstępie Sąd stwierdza, że z przeprowadzonych powyżej rozważań wynika, iż spór mógł rzeczywiście wymagać istotnego nakładu pracy od doradców skarżącego.

29 Należy jednak stwierdzić, że doradcy skarżącego dysponowali już rozległą znajomością sprawy, by móc reprezentować Airtours w trakcie administracyjnego postępowania poszerzonego dochodzenia. Skarżący już w trakcie postępowania administracyjnego powołał się na pewne twierdzenia, podniesione następnie przed Sądem, w szczególności w zakresie definicji rynku oraz milczącego porozumienia między członkami dominującego oligopolu. Skutkowało to ułatwieniem pracy oraz skróceniem czasu poświęconego na przygotowanie skargi (postanowienia Sądu z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie T-65/96 DEP Kish Glass przeciwko Komisji, Rec. str. II-3261, pkt 25 oraz ww. wyrok w sprawie Nan Ya Plastics i Far Eastern Textiles przeciwko Radzie, pkt 43).

30 Ponadto należy przypomnieć, że zadaniem sądu jest wzięcie zasadniczo pod uwagę łącznej ilości godzin pracy, jaka wydaje się obiektywnie konieczna dla celów postępowania przed Sądem niezależnie od liczby adwokatów, między którymi wykonane usługi mogły zostać rozdzielone (postanowienia Sądu: z dnia 30 października 1998 r. w sprawie T-290/94 DEP Kaysersberg przeciwko Komisji, Rec. str. II-4105, pkt 20, z dnia 15 marca 2000 r. w sprawie T-337/94 DEP Enso-Gutzeit przeciwko Komisji, Rec. str. II-479, pkt 20 oraz ww. postanowienie w sprawie Nan Ya Plastics i Far Eastern Textiles przeciwko Radzie, pkt 44). W tym zakresie możliwość oceny przez sąd wspólnotowy wartości wykonanej pracy zależy od dokładności przekazywanych mu informacji (postanowienie Trybunału z dnia 9 listopada 1995 r. w sprawie C-89/85 DEP Ahlström i in. przeciwko Komisji, dotychczas nieopublikowane w Zbiorze, pkt 20 oraz ww. postanowienie w sprawie Stahlwerke Peine-Salzgitter przeciwko Komisji, pkt 31).

- 31 W świetle poprzedzających rozważań należy dokonać w poszczególnych kategoriach oceny kwot, o których zwrot wniesiono do Komisji.
- 32 Skarżący precyzuje w tym zakresie, że na łączną kwotę 1 464 441,55 GBP netto (1 717 985,02 GBP wraz z podatkiem VAT), o której zwrot wniosł do Komisji, składają się następujące elementy:

	GBP
Wyspecjalizowani doradcy prawni (J. Swift, QC oraz R. Anderson, barrister)	
Honorarias	279 375,00
<i>Podatek VAT</i>	48 890,62
Doradcy prawni (solicitors)	
Honorarias	850 000,00
Koszty (bez podatku VAT)	19 509,68
<i>Podatek VAT</i>	152 163,33
Doradcy ekonomiczni (Lexecon)	
Honoraria	281 051,52
<i>Podatek VAT</i>	49 184,02
Eksperti ekonomiczni (K. Binmore i D. Neven)	
Honoraria	33 885,35
<i>Podatek VAT</i>	3 305,50
Pełnomocnik do doręczeń w Luksemburgu	
Honoraria i koszty	620,00
Łącznie	1 464 441,55 (bez podatku VAT) 1 717 985,02 (z podatkiem VAT)

b) Doradcy prawni (barristers oraz solicitors)

Argumenty stron

33 Tytułem kosztów podlegających zwrotowi w zakresie kosztów doradców prawnych skarżący domaga się przede wszystkim zwrotu 279 375 GBP tytułem honorariów zafakturowanych przez dwóch barristers wyspecjalizowanych w prawie konkurencji (to znaczy 150 500 GBP dla J. Swifta, QC, oraz 128 875 GBP dla R. Andersona), którzy brali udział w całym postępowaniu przed Sądem. Podkreśla w tym zakresie, że, podobnie jak przed sądami angielskimi, skorzystanie z usług dwóch barristers celem uzupełnienia pracy solicitors jest uzasadnione znaczeniem i złożonym charakterem sprawy.

34 Skarżący wnosi również o zwrot 850 000 GBP tytułem honorariów zafakturowanych przez kancelarię solicitors Slaughter & May. Twierdzi w tym zakresie, że w skład zespołu odpowiedzialnego za postępowanie wchodził solicitor partner (który pracował 413 godzin i 45 minut), którego wspierał w toku całego postępowania solicitor senior (który pracował 315 godzin i 25 minut) oraz jeszcze jeden solicitor (pierwszy solicitor przepracował na początku postępowania 307 godzin, a następnie zastąpił go inny solicitor, który pracował 204 godziny i 45 minut w końcowej fazie postępowania). W skład tego zespołu wchodził na różnych etapach postępowania liczni stażyści. I tak: dwóch stażystów pracowało odpowiednio 115 godzin oraz 100 godzin i 15 minut na etapie skargi, jeszcze jeden stażysta pracował 193 godziny i 20 minut na etapie repliki, a trzynastu stażystów uczestniczyło w pracy przez czas odpowiednio od 15 minut do 35 godzin (co dało łącznie 110 godzin i 30 minut). Skarżący wyjaśnia tę okoliczność w ten sposób, że wymieniali się oni zadaniami co trzy miesiące oraz tym, że postępowanie trwało prawie trzy lata. Skarżący podnosi również, że kancelaria solicitors poświęciła sprawie 1760 godzin oraz że trzon zespołu odpowiedzialnego za sprawę utrzymywany był na najniższym poziomie pozwalającym na wykonanie usługi na rzecz klienta.

- 35 Skarżący wyjaśnia, że spośród 1760 godzin przepracowanych przez 19 osób z kancelarii solicitors, które przyczyniły się do przygotowania skargi, poczynwszy od końca września 1999 r. do rozprawy w dniu 11 października 2001 r., około 500 godzin zajęło przygotowanie analizy decyzji oraz przygotowanie skargi (od października do grudnia 1999 r.), około 500 godzin zajęła analiza odpowiedzi na skargę oraz przygotowanie repliki (od marca do kwietnia 2000 r.), kilka godzin zajęła analiza dupliki (czerwiec 2000 r.), około 100 godzin przygotowanie pisma dotyczącego zastosowania środków organizacji postępowania (od lipca do sierpnia 2001 r.) oraz około 500 godzin na lekturę sprawozdania na rozprawę oraz przygotowanie rozprawy, w której uczestniczyło pięć osób reprezentujących Airtours (od września do października 2001 r.).
- 36 Komisja kwestionuje zarówno taką liczbę adwokatów (barristers i solicitors), jak i wysokość honorariów oraz zafakturowaną ilość godzin pracy.
- 37 Jeśli chodzi o liczbę adwokatów, to ocenia ona, że jedynie honoraria dwóch adwokatów, czy nawet maksymalnie trzech, mogą być uznane za podlegające zwrotowi. Ponadto Komisja podkreśla, że zatrudnienie przez Slaughter & May 19 osób wynika z trwonienia zasobów. O ile Komisja przyznaje, że jedynie 6 z tych 19 osób poświęciło sprawie dużo czasu, o tyle ocenia jednak, iż w każdym razie taki zespół jest większy niż potrzeba. Ponadto dwóch barristers uzupełniało ten zespół, co było zupełnie zbyteczne. W skład bowiem tego ośmioosobowego zespołu wchodziło trzech doświadczonych adwokatów, z których wystarczyłby w zupełności jeden, wspierany przez mały kompetentny zespół. W łonie Komisji, dla porównania, sprawa została przygotowana i przedstawiona przez jednego tylko członka służby prawnej, wspomaganego przez dwóch ekonomistów z Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji, którzy uczestniczyli w postępowaniu administracyjnym.
- 38 Jeśli chodzi o ilość godzin poświęconych sprawie, to Komisja kwestionuje, by było niezbędne bądź uzasadnione poświęcenie jej ponad 1760 godzin (a nawet grubo ponad 2000 godzin, jeśli się weźmie pod uwagę pracę dwóch barristers), mając na względzie że adwokaci ci reprezentowali już skarżącego w postępowaniu administracyjnym, a zatem dysponowali dobrą znajomością okoliczności sprawy

i zagadnień ekonomicznych. Ponadto podział czasu poświęconego na dwóch etapach postępowania spornego wskazuje, jej zdaniem, na trwonienie czasu. Trudno jest, jej zdaniem, zrozumieć, jak można było poświęcić 500 godzin (około trzy miesiące pracy) na analizę decyzji i przygotowanie skargi o stwierdzenie nieważności lub jak można było spędzić tyle samo czasu na analizę złożonej przez Komisję odpowiedzi na skargę oraz odpowiedź na nią, podczas gdy akta sprawy nie mogły zawierać już żadnych nowych elementów. 700 godzin wydaje się, jej zdaniem, bardziej uzasadnioną ilością niż zafakturowane 1760 godzin.

- 39 Jeśli chodzi o wysokość zafakturowanych honorariów, to Komisja ocenia je za nadmierną. Faktura na kwotę 850 000 GBP za 1 760 godzin pracy oznacza stawkę godzinową honorarium prawie 500 GBP i to dla wszystkich kategorii prawników (partnera, współpracującego seniora, współpracownika i stażysty). W tym czasie rzadkością było, jej zdaniem, płacenie honorariów wyższych niż 350 GBP, chyba że na rzecz najbardziej doświadczonych adwokatów z najlepszych kancelarii. W Brukseli taryfy adwokatów wyspecjalizowanych w prawie wspólnotowym są co do zasady niższe. Stawki godzinowe współpracowników (asystujących solicitors) w zasadzie nie przekraczają 200 GBP w zależności od ich doświadczenia, podczas gdy stawki godzinowe stażystów mieszczą się, jej zdaniem, między 50 a 80 GBP. Mając na uwadze normalny podział zadań między mniej lub bardziej doświadczony personel oraz okoliczność, że doświadczeni adwokaci są wynagradzani wyżej, rozsądna, średnia dla całego zespołu stawka godzinowa powinna, jej zdaniem, być znacznie niższa od 200 GBP.

Ocena Sądu

- 40 W niniejszej sprawie skarżący zdecydował, że będą go reprezentować jednocześnie barristers („counsel”) oraz solicitors. Wnosi zatem o zwrot kwoty 1 129 375 GBP tytułem kosztów podlegających zwrotowi dotyczących kosztów doradców prawnych, w tym 279 375 GBP na honoraria barristers oraz 850 000 GBP na honoraria solicitors.

- 41 Sąd musi zatem określić, czy i w jakim stopniu honoraria te stanowią koszty, które były niezbędne dla postępowania przed Sądem w rozumieniu art. 92 lit. b) regulaminu Sądu.
- 42 Należy tu stwierdzić, że w wielu porządkach prawnych systemu common law, w tym w Anglii oraz Walii, zawód adwokata charakteryzuje się tym, że dzieli się na dwie podgrupy, z jednej strony na solicitors, a z drugiej — barristers, a między tymi grupami istniał jeszcze do niedawna rozdział funkcji, które mimo że się uzupełniały, to były jednak odrębne. Solicitor działał jako doradca swojego klienta w różnych dziedzinach prawa, nie miał jednak prawa występowania przed wyższego rzędu sądami, lecz kiedy zaszła taka potrzeba, odwoływał się w tym celu do usług, które świadczą barristers. Barristers specjalizowali się w popieraniu sprawy w fazie ustnej postępowania i nie mogli być zatrudniani bezpośrednio przez klientów.
- 43 Jeśli chodzi o postępowania sporne przed sądami wspólnotowymi, to odpowiednie zasady zawodowe zostały zmodyfikowane w ten sposób, że obecnie nie istnieje prawna ani deontologiczna przeszkoda, by stronę reprezentował wyłącznie solicitor bądź barrister z Anglii lub Walii, i to zarówno w procedurze pisemnej, jak i ustnej. Nie wynika z tego jednak, że, w przypadku gdy klient decyduje, że będzie go reprezentował jednocześnie solicitor i barrister, honoraria należne jednemu i drugiemu nie powinny zostać uznane za wydatki niezbędne w związku z postępowaniem w rozumieniu art. 91 lit. b) regulaminu Sądu.
- 44 Celem dokonania ustalenia kosztów w takich okolicznościach Sąd musi zbadać, w jakim stopniu wykonane przez zespół doradców usługi były niezbędne dla przebiegu postępowania sądowego, oraz upewnić się, czy zaangażowanie dwóch kategorii doradców nie spowodowało niepotrzebnego dublowania kosztów. Skoro w rozpatrywanej sprawie skarżący domaga się w skardze stwierdzenia nieważności decyzji Komisji wydanej po zakończeniu postępowania administracyjnego, w trakcie

którego był reprezentowany przez ten sam zespół doradców prawnych, to na poniesione przed Sądem niezbędne wydatki składają się w istocie te, które pociągnęło za sobą przygotowanie i redagowanie pism procesowych oraz pisma dotyczącego środków organizacji postępowania lub środków dowodowych zarządzonych przez Sąd, a ponadto te, które były związane z udziałem w rozprawie.

45 Wynika z tego, że na przykład, jeżeli klient za radą, której udziela mu jego solicitor, decyduje się na skorzystanie z usług barristera, by ten doradzał mu przy wniesieniu ewentualnej skargi o stwierdzenie nieważności, i jeżeli barrister ten jest umocowany do redagowania pism i reprezentowania klienta w trakcie procedury ustnej, to niezbędne wydatki tego pierwszego pełnomocnika ograniczają się do kosztów poniesionych w związku z zaangażowaniem barristera, z wykonaniem czynności, które on doradził, sformułowaniem i złożeniem pism procesowych oraz uczestnictwem w rozprawie.

46 Z akt rozpatrywanej sprawy wynika, że o ile różne noty obejmujące honoraria dwóch barristers nie umożliwiają stwierdzenia ilości godzin, jakie zostały poświęcone sprawie, to jednak dokumenty te zawierają krótki opis usług wykonanych na rzecz skarżącego. Tak więc noty obejmujące honoraria R. Andersona mówią o: przygotowaniu notatki dotyczącej postępowania przed Sądem, lekturze dokumentów w różnych stadiach postępowania („perusing papers”), czasie spędzonym na uczestnictwie w konferencjach z solicitors („advising in conference”) lub J. Swiftem, redagowaniu i korekcie skargi, redagowaniu repliki, pracach badawczych oraz przygotowaniu pism dotyczących zastosowania środków organizacji postępowania, przygotowaniu rozprawy, jak również kosztach podróży i pobytu w Luksemburgu. Podobnie noty obejmujące honoraria J. Swifta świadczą o licznych jego czynnościach w zakresie opracowania treści pism procesowych („settling application” czy „reading and considering rejoinder”), czasie spędzonym na uczestnictwie w konferencjach z solicitors lub R. Andersonem, w szczególności w przedmiocie pisma dotyczącego zastosowania środków organizacji postępowania, przygotowaniu rozprawy, jak również kosztach podróży i pobytu w Luksemburgu. Sąd stwierdza zatem, że praca barristers dotyczyła wszystkich etapów postępowania spornego.

- 47 Po drugie, należy stwierdzić, że poza wskazanymi wyżej barristers, w sprawie uczestniczyli również dwaj kwalifikowani solicitors dysponujący pewnym doświadczeniem w dziedzinie prawa konkurencji, których wspierał ciągle solicitor (jeden solicitor na początku postępowania, a inny pod koniec) oraz więcej niż dwunastu stażystów.
- 48 Ponadto porównanie ilości godzin poświęconych przez kancelarię solicitors na różnych etapach postępowania spornego i not obejmujących honoraria barristers pozwala stwierdzić, że praca kancelarii kwalifikowanych solicitors pokrywała się w znacznym stopniu z pracą wykonaną przez barristers. Tytułem przykładu można wskazać, że skarżący twierdzi, iż kancelaria solicitors poświęciła 500 godzin na przygotowanie skargi, co równa się 62 ośmiogodzinnym dniom pracy. Noty obejmujące honoraria R. Andersona wskazują, że po przeczytaniu różnych dokumentów między 9 a 12 listopada 1999 r. pracował nad zredagowaniem lub korektą skargi w dniach od 15 listopada do 1 grudnia 1999 r. Noty obejmujące honoraria J. Swifta wskazują również, że pracował on w dniach 29 i 30 listopada 1999 r., zapoznając się z treścią skargi. Barristers pracowali również, według tego samego schematu, nad przygotowaniem i zredagowaniem repliki, a mimo to skarżący wskazuje, że kancelaria solicitors poświęciła 500 godzin na przygotowanie tego pisma.
- 49 Zatem jednoczesne posługiwanie się dwoma barristers oraz dwoma kwalifikowanymi solicitors stanowi w znacznym stopniu dublowanie zatrudnienia, skoro ich praca miała po części ten sam przedmiot.
- 50 Po trzecie, należy przypomnieć, że podobnie jak barristers, kancelaria solicitors reprezentowała skarżącego w ramach administracyjnego postępowania szczegółowego dochodzenia. Ponadto pisma Komisji ograniczały się do zbijania argumentów skarżącego i nie zawierały nowych wywodów, które mogłyby mieć wpływ na zmiany treści analizy przeprowadzonej przez nią w skardze i replice, co ułatwiło pracę barristers i solicitors w trakcie postępowania sądowego.

- 51 W świetle powyższego Sąd ocenia, że ilość godzin pracy poświęconych sprawie według skarżącego jest nadmierna i nie można uznać, iż w całości przekłada się na „niezbędne wydatki” w rozumieniu art. 91 lit. b) regulaminu Sądu.
- 52 Ponadto należy podkreślić, że informacje przekazane przez skarżącego w przedmiocie honorariów kancelarii solicitors nie precyzują stawek zafakturowanych honorariów, jakie otrzymywały różne kategorie osób uczestniczących w pracach nad sprawą, to znaczy solicitor partner, solicitor senior, dwaj solicitors i liczni stażyści. Wobec braku takiej informacji należy stwierdzić, że dzieląc żadaną kwotę (850 000 GBP) przez ilość zafakturowanych godzin (1 760 godzin) uzyskuje się średnią godzinową stawkę różnych kategorii osób w wysokości około 483 GBP. O ile stawka w tej wysokości może być w takim przypadku ewentualnie rozważana w odniesieniu do usług szczególnie doświadczonego profesjonalisty, o tyle bezsprzecznie nie może być stosowana do wszystkich kategorii osób uczestniczących w pracy nad sprawą, takich jak solicitor senior, inni solicitors oraz stażyści, którzy łącznie pracowali 1346 z 1760 godzin zafakturowanych przez kancelarię solicitors, to znaczy ponad 75 % czasu pracy.
- 53 W związku z tym słuszne będzie ustalić wysokość honorariów doradców prawnych podlegających zwrotowi od Komisji na kwotę 420 000 GBP, w tym 95 000 GBP dla J. Swifta, 75 000 GBP dla R. Andersona oraz 250 000 GBP dla kancelarii solicitors.

c) Doradcy i eksperci ekonomiczni

- 54 Skarżący twierdzi, że zatrudnienie do rozpatrywanej sprawy ekonomistów było niezbędne.

- 55 W tym zakresie Sąd stwierdza, że mając na uwadze zasadniczo ekonomiczny charakter ocen dokonanych przez Komisję w ramach kontroli koncentracji, zatrudnienie doradców czy ekspertów ekonomicznych wyspecjalizowanych w tej dziedzinie, w uzupełnieniu pracy doradców prawnych, może czasem okazać się konieczne i pociągać za sobą koszty podlegające zwrotowi na podstawie art. 91 lit. b) regulaminu Sądu (zob. w innej jednakże dziedzinie z zakresu ekonomii — postanowienia Sądu: z dnia 8 lipca 1998 r. w sprawach T-85/94 DEP i T-85/94 OP-DEP Branco przeciwko Komisji, Rec. str. II-2667, pkt 27 oraz z dnia 17 września 1998 r. w sprawie T-271/94 DEP Branco przeciwko Komisji, Rec. str. II-3761, pkt 21).
- 56 Ponadto należy stwierdzić, że ilość ekonomistów zatrudnionych przy postępowaniu sądowym jest znaczna. W rozpatrywanej sprawie uczestniczył bowiem zespół trzech konsultantów ekonomicznych wspieranych przez kilku naukowców oraz dwóch dalszych ekspertów. Skarżący nie tłumaczy skądinąd, czym spowodowana była w tej sprawie konieczność zatrudnienia pięciu ekonomistów.

i) Honoraria Lexeconu

— Argumenty stron

- 57 Jeśli chodzi o zwrot kwoty 281 051,52 GBP tytułem honorariów zafakturowanych przez Lexecon, to skarżący twierdzi, że biuro brało udział w fazie przygotowania skargi, repliki oraz pisma dotyczącego zastosowania środków organizacji postępowania oraz że znaczenie jego wkładu w sprawę wynika z wyroku w sprawie Airtours; chodzi tu w szczególności o argumenty dotyczące definicji zbiorowej pozycji dominującej oraz konieczności scharakteryzowania mechanizmu zniechęcania. Odpowiadając na argument Komisji, że nie można zrozumieć, dlaczego Lexecon poświęcił 1501 godzin na zbadanie akt sprawy, mimo że uczestniczył już w postępowaniu administracyjnym, skarżący stwierdza, że uczestnictwo Lexeconu w tym postępowaniu pozwala się upewnić, że nie było miejsca na zbędną lekturę.

- 58 Komisja wskazuje, że kwota wnioskowana dla biura Lexecon, które już doradzało skarżącemu w trakcie postępowania administracyjnego, jest znacznej wielkości. Według Komisji ponowna analiza nie była konieczna, ponieważ nie było żadnej różnicy między kwestiami ekonomicznymi podniesionymi w ramach postępowania administracyjnego i przed Sądem. Komisja stwierdza również, że skarżący nie był w stanie wykazać, że Lexecon rzeczywiście wniósł wkład w badanie akt sprawy.

— Ocena Sądu

- 59 Należy stwierdzić, że wnioskowana kwota 281 051,52 GBP obejmuje 1501 godzin pracy wykonanej przez zespół złożony z trzech osób wspomaganych przez kilku naukowców. Jedyne informacje przekazane w tym zakresie przez skarżącego obejmują, po pierwsze, szczegóły pracy wykonanej przez członków zespołu odpowiedzialnego za sprawę, to znaczy B. Bishopa (18 godzin po 360 GBP za godzinę), A. Overda (643 godzin po 220 GBP za godzinę), D. Jackson (709 godzin po 180 GBP za godzinę) oraz „Research Economists/Associates” (131 godzin po 120 GBP za godzinę), a po drugie, wzmiankę, że praca ta dotyczyła „profesjonalnych usług” wykonanych w okresie od listopada 1999 r. do października 2001 r., bez dalszej jej konkretyzacji.
- 60 Otóż, o ile charakter sporu może usprawiedliwiać obecność doradcy ekonomicznego we wszystkich stadiach postępowania przed Sądem, o tyle ilość zafakturowanych godzin pracy wydaje się nadmierna ze względu na uczestnictwo Lexeconu w postępowaniu administracyjnym i brak precyzyjnych not obejmujących honoraria, które by pochodziły od skarżącego.
- 61 W związku z tym słuszne będzie, zdaniem Sądu, ustalenie honorariów Lexeconu podlegających zwrotowi na kwotę 30 000 GBP.

ii) Honoraria profesorów K. Binmore'a oraz D. Nevena

— Argumenty stron

- 62 Jeśli chodzi o zwrot kwoty 18 900 GBP tytułem honorariów profesora Binmore'a, to skarżący zwraca uwagę, że jego prace dotyczyły w szczególności przygotowania sprawozdania załączonego do skargi i odnotowanego w sprawozdaniu na rozprawę. Koszty poniesione na wykonanie tych prac są zatem, jego zdaniem, uzasadnione.
- 63 Podobnie w zakresie zwrotu kwoty 14 985,35 GBP tytułem honorariów profesora Nevena, skarżący stwierdza, że jego prace dotyczyły w szczególności przygotowania sprawozdania załączonego do skargi i odnotowanego w sprawozdaniu na rozprawę. Ponadto twierdzi, że Sąd oparł się na wielu danych pochodzących z innego jeszcze sprawozdania o charakterze ekonomicznym, tego samego autora, sporządzonego na potrzeby postępowania administracyjnego. Koszty poniesione na te specjalistyczne prace są zatem, jego zdaniem, uzasadnione.
- 64 Komisja ocenia, że sprawozdania profesorów Binmore'a i Nevena nie były potrzebne. Wzmianka o nich w sprawozdaniu na rozprawę jest czymś normalnym, ponieważ taka jest funkcja tego rodzaju dokumentu. Ponadto skarżący uzasadnił znaczenie uczestnictwa profesora Nevena, odwołując się do uwag, które przedstawił on w trakcie postępowania administracyjnego, a nie postępowania sądowego.

— Ocena Sądu

- ⁶⁵ Należy stwierdzić przede wszystkim, że na kwotę 18 900 GBP, o której zwrot wnioskowano, dotyczącą kosztów honorariów zafakturowanych przez profesora Binmore'a, składa się, po pierwsze, 16 400 GBP z tytułu jego pracy nad przygotowaniem dokumentacji odnoszącej się do skargi, a po drugie 2 500 GBP z tytułu opracowania sprawozdania zatytułowanego „The Failure of the Commission to Understand the Economics of Tacit Collusion” załączonego do repliki.
- ⁶⁶ Noty obejmujące honoraria przesłane przez skarżącego nie dostarczają żadnej informacji, która pozwalałaby zrozumieć, na czym polegał wkład profesora Binmore'a w przygotowanie załączników do skargi. Różne analizy ekonomiczne przesłane w załączeniu do skargi składały się z wyciągów z różnych instrukcji lub czasopism. W tym zakresie Sąd ocenia, że o ile analizy te pozwoliły mu na uzyskanie ogólnego ekonomicznego spojrzenia na pewne aspekty rozpatrywanej sprawy, o tyle nie można uznać za niezbędne wydania 16 400 GBP na zebranie takich dokumentów.
- ⁶⁷ Jeśli chodzi o sprawozdanie zatytułowane „The Failure of the Commission to Understand the Economics of Tacit Collusion” przygotowane przez profesora Binmore'a i załączone do repliki, to Sąd stwierdza, że poddano w nim analizie kwestię pojęć ekonomicznych dotyczących milczącego porozumienia i w związku z tym może być ono uznane za niezbędne dla rozpatrywanej sprawy.
- ⁶⁸ W związku z tym słuszne będzie, zdaniem Sądu, ustalenie podlegających zwrotowi honorariów profesora Binmore'a na kwotę 4 500 GBP (to znaczy 2 000 GBP za przygotowanie dokumentów odnoszących się do skargi i 2 500 GBP za sprawozdanie).

- 69 Sąd stwierdza, że z kolei kwota 14 985,35 GBP, o której zwrot wnioskowano, dotycząca kosztów honorariów zafakturowanych przez profesora Nevena, obejmuje, po pierwsze, kwotę 5 583,17 GBP z tytułu przygotowania sprawozdania zatytułowanego „Case No IV/M.1524 Airtours/First Choice: an Economic Analysis of the Commission Decision”, które zostało załączone do skargi, po drugie, kwotę 3 479,40 GBP z tytułu wkładu profesora Nevena w przygotowanie repliki oraz sprawozdania zatytułowanego „Airtours vs. Commission of the European Communities — Case T-342/99: Collective Dominance in the Commission’s Statement of Defence, A Comment”, które zostało załączone do repliki, a po trzecie, kwotę 5 922,78 GBP z tytułu przygotowania oraz udziału w rozprawie.
- 70 Sąd stwierdza w tym zakresie, że dokumenty, które profesor Neven zaprezentował w ramach postępowania przed Sądem, były niezbędne dla uzyskania przez niego precyzyjnego, szczegółowego i popartego argumentami sprawozdania o charakterze ekonomicznym, które odnosiło się do wielu aspektów rozpatrywanej sprawy tak w zakresie decyzji, jak i odpowiedzi na skargę.
- 71 W związku z tym, jako że koszty dotyczące honorariów zapłaconych profesorowi D. Nevenowi były obiektywnie niezbędne dla postępowania przed Sądem, należy dokonać zwrotu kwoty 14 985,35 GBP poniesionej z tego tytułu.
- 72 Konkludując, zdaniem Sądu, słuszne będzie ustalenie podlegających zwrotowi honorariów doradców i ekspertów ekonomicznych skarżącego na kwotę 49 485,35 GBP (to znaczy: 30 000 GBP za usługę wykonaną przez Lexecon, 4 500 GBP za wkład profesora Binmore’a oraz 14 985,35 GBP za usługę wykonaną przez profesora Nevena).

d) Koszty zakwaterowania w Luksemburgu

73 Skarżąca domaga się zwrotu 620 GBP tytułem kosztów zakwaterowania w Luksemburgu, które stanowią wydatki niezbędne. Komisja nie wniosła uwag w tym zakresie.

74 Jako że koszty zakwaterowania w Luksemburgu musiały zostać poniesione w czasie, gdy skarga została złożona, i wobec tego, że ich wysokość nie została zakwestionowana przez Komisję, należy przyznać ich zwrot.

e) Koszty inne niż podatek VAT

75 Skarżący wnosi o zwrot 19 509,68 GBP z tytułu innych niż podatek VAT kosztów, uzasadniając, że są to rozsądne koszty związane z odbitkami kserograficznymi, przemieszczaniem się, wyżywieniem (w tym dotyczące więcej niż jednego adwokata i doradców ekonomicznych) i powinny być uznane za koszty zasadnie poniesione. Komisja nie wniosła uwag w tym zakresie.

76 Skoro kosztom tym nie sprzeciwiła się Komisja, należy je przyznać jako koszty podlegające zwrotowi i zarządzić ich zwrot.

f) Podatek VAT

- 77 Skarżący wnosi o zwrot 253 543,47 GBP tytułem kosztów wynikających z podatku VAT od kosztów podlegających zwrotowi (ww. postanowienie w sprawie Leeuwarder Papierwarenfabriek przeciwko Komisji, pkt 4).
- 78 Komisja sprzeciwia się takiemu stanowisku i powołuje się w tym zakresie na pkt 20 postanowienia Trybunału z dnia 16 grudnia 1999 r. w sprawie C-137/92 P-DEP Hüls przeciwko Komisji, dotychczas nieopublikowanego w Zbiorze.
- 79 Sąd stwierdza, że skarżący, będąc podatnikiem podatku VAT, ma prawo do odzyskania od władz fiskalnych podatku VAT zapłaconego od towarów i usług, które nabywa. Podatek VAT nie stanowi zatem dla niego kosztu, a zatem nie może on wnosić o zwrot podatku VAT zapłaconego od kosztów podlegających zwrotowi od Komisji na podstawie art. 91 lit. b) regulaminu Sądu. W istocie podatek VAT zapłacony od honorariów i kosztów adwokackich nie będzie przedmiotem zwrotu, jako że nie można zaprzeczyć, że skarżący mógł odjąć kwoty zapłacone z tego tytułu i nie musiał ponieść ich ciężaru (por. podobnie cytowane wyżej postanowienie w sprawie Hüls przeciwko Komisji, pkt 20).

Wnioski

- 80 Mając powyższe na uwadze kwota kosztów podlegających zwrotowi na rzecz skarżącego przez Komisję zostaje ustalona na 489 615,03 GBP bez podatku VAT, to znaczy 420 000 GBP tytułem honorariów doradców prawnych (95 000 GBP dla J. Swifta, 75 000 GBP dla R. Andersona oraz 250 000 GBP dla kancelarii solicitors), 30 000 GBP tytułem honorariów Lexeconu, 4 500 GBP tytułem honorariów

profesora Binmore'a, 14 985,35 GBP tytułem honorariów profesora Nevena, 620 GBP tytułem kosztów zakwaterowania oraz 19 509,68 GBP tytułem innych niż podatek VAT kosztów.

- 81 Zważywszy, że kwota ta uwzględnia wszystkie okoliczności sprawy aż do chwili wydania niniejszego postanowienia, nie ma potrzeby odrębnego orzekania o zwrocie kosztów poniesionych przez skarżącego w związku z niniejszym postępowaniem w przedmiocie ustalenia kosztów (zob. podobnie ww. postanowienia Sądu: w sprawie Groupe Origyn przeciwko Komisji, pkt 44 oraz Nan Ya Plastics i Far Eastern Textiles przeciwko Radzie, pkt 49).

Z powyższych względów

SĄD (piąta izba w składzie powiększonym)

postanawia:

Łączna kwota kosztów podlegających zwrotowi przez Komisję na rzecz Airtours zostaje ustalona na 489 615,03 GBP (czterysta osiemdziesiąt dziewięć tysięcy sześćset piętnaście funtów szterlingów i piętnaście pensów).

Sporządzono w Luksemburgu w dniu 28 czerwca 2004 r.

Sekretarz

Prezes

H. Jung

P. Lindh